

Kindvolgsysteem voor kinderen van 0 tot 4 jaar (Pravoo)

Analyse doelen Jonge Kind
peuters (pre-fase)

November 2022

een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

Verantwoording

2022 SLO, Amersfoort

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Informatie

SLO

Postbus 502, 3800 AM Amersfoort

Telefoon (033) 4840 840

Internet: <http://jongekind.slo.nl>

E-mail: primaironderwijs@slo.nl

Inleiding

Aanbodsdoelen Jonge Kind

Op verzoek van het ministerie van OCW heeft SLO inhoudskaarten met aanbodsdoelen voor het jonge kind ontwikkeld. Ze brengen in kaart waaraan met jonge kinderen gewerkt kan worden, in de voorschoolse periode en in de eerste jaren van de basisschool. De aanbodsdoelen geven een richting waarin kinderen onderwerpen verkennen en ermee leren omgaan. Ze zijn samengesteld door SLO-specialisten op de verschillende leergebieden in samenwerking met experts en voorgelegd aan het onderwijsveld.

De inhoudskaarten met aanbodsdoelen Jonge Kind helpen pedagogisch medewerkers en leerkrachten om te komen tot een beredeneerd aanbod voor alle ontwikkelingsgebieden. Het doel is het inhoudelijk repertoire van de professionals te vergroten en versterken om zo een kwalitatief hoog aanbod aan jonge kinderen te bieden.

Volgsystemen Jonge Kind

Om de ontwikkeling van peuters en kleuters te volgen, te stimuleren en te registreren zijn er diverse kindvolgsystemen op de markt. Deze volgsystemen kunnen pedagogisch medewerkers en leerkrachten helpen bij het maken van inhoudelijk verantwoorde keuzes in het aanbod aan het jonge kind. Een aanbod dat zowel passend is voor kinderen met een achterstand als voor kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong.

Analyses van volgsystemen Jonge Kind

Sinds 2013 analyseert SLO in hoeverre de aanbodsdoelen vóórkomen in (veel gebruikte) volgsystemen Jonge Kind. Dit ook in opdracht van het ministerie van OCW. Bij deze analyses richt SLO zich op de doelen voor taal, rekenen-wiskunde, sociaal-emotioneel en bewegingsonderwijs zoals die op de inhoudskaarten staan beschreven. SLO wil met de analyse een objectief beeld geven. Daarom wordt elk volgsysteem steeds door meerdere analisten met een onderwijsachtergrond bekeken, voordat wordt bepaald of een doel aanwezig, niet aanwezig of deels aanwezig is. Dat betekent overigens niet dat een volgsysteem niet voldoet als doelen ontbreken: er kan door de uitgever bewust voor gekozen zijn om bepaalde doelen wel of niet op te nemen (zie reactie uitgever).

Analyserapportage per volgsysteem Jonge Kind

De analyserapportage vermeldt welke SLO-doelen Jonge kind wel en niet in beeld gebracht worden door het volgsysteem en kan daarmee behulpzaam zijn voor pedagogisch medewerkers en leerkrachten bij het kiezen van een volgsysteem dat past bij de eigen situatie.

Iedere rapportage bestaat uit drie delen. In het eerste deel geeft de uitgever een reactie op de uitgevoerde analyse en op de rapportage van de analyse. Het tweede deel is een objectieve beschrijving van het volgsysteem. In het derde deel worden de analyseresultaten in tabelvorm weergegeven met een eventuele toelichting op de analyseresultaten.

Alle analyserapportages worden op dezelfde wijze weergegeven en worden gepresenteerd op de website Jonge Kind van SLO (<http://jongekind.slo.nl>).

DEEL 1: Kindvolgsysteem voor kinderen van 0 tot 4 jaar (Pravoo)

Reactie van de uitgever

Hier bieden we de uitgever de mogelijkheid om een reactie te geven op de uitgevoerde analyse(s) en op de rapportage van de analyse(s).

Taal	De uitgever is akkoord met de resultaten van de analyse.
Rekenen-wiskunde	
Sociaal-emotionele ontwikkeling	
Bewegingsonderwijs	

DEEL 2: Kindvolgsysteem voor kinderen van 0 tot 4 jaar (Pravoo)

Beschrijving

Titel	<i>Kindvolgsysteem voor kinderen van 0 tot 4 jaar (Pravoo)</i>
Auteur(s)	Luc Koning
Uitgever	Pravoo
Jaar van uitgave	2014
Doelgroep	Organisaties die werken met kinderen in de leeftijd van 0 – 4 jaar (o.a. peuterspeelzalen en kinderdagverblijven).
Samenstelling van het volgsysteem	<p>Digitaal (web-based) programma. <i>Pravoo 0 – 4 jaar</i> bestaat voor het observeren van de ontwikkeling uit drie delen; A, B en C.</p> <p>Deel A is voor kinderen van 0 – 2,5 jaar, Deel B voor kinderen van 2,5 – 4 jaar en Deel C bevat de VVE-doelen voor rekenen en taal (2,6 – 4 jaar). Het gebruik van Deel C is naar eigen keuze en is daarmee facultatief.</p> <p>Daarnaast is er de mogelijkheid de intake van het kind ook vanuit het systeem te doen. Tevens is er de mogelijkheid voor het toevoegen van begeleidingsplannen, een overdrachtsformulier en is er een mogelijkheid de kinderen te blijven observeren op de BSO (buitenschoolse opvang).</p>
Doorgaande lijn	In het systeem zit een bibliotheek en daarin staan de <i>Pravoo</i> ontwikkelingslijnen (0-4 jaar en 0-6 jaar) weergegeven.
Geanalyseerde onderdelen	De ontwikkelingslijsten Deel A, Deel B en Deel C en de bijbehorende toelichtingen.
Uitgangspunten en doelstellingen van het volgsysteem	<p><i>Pravoo 0 – 4 jaar</i> geeft inzicht in de vaardigheden van de kinderen op de groep. Dit kan zowel op kind- als groepsniveau. <i>Pravoo 0 – 4 jaar</i> sluit aan bij een ontwikkelingsgerichte manier van werken.</p> <p>De ontwikkeling van de kinderen wordt bij voorkeur twee keer per jaar gemonitord. Hierdoor is het voor de pedagogisch medewerker overzichtelijk en behapbaar.</p>

	<p>Het systeem is zo ingericht dat middels een signaleringsvlak direct duidelijk wordt of er (mogelijk) sprake is van een vertraagde ontwikkeling.</p> <p>Ook kan de ontwikkeling gedeeld worden met ouders en is er sprake van een overdrachtsformulier voor de overdracht naar het basisonderwijs.</p>
<p>Korte beschrijving van visie op het jonge kind zoals aangegeven in het volgsysteem</p>	<p>Aan de hand van de ontwikkelingscategorieën kan de ontwikkeling van het kind in de leeftijd van 0 tot 4 jaar worden gevolgd (ontwikkelingsgericht werken). Je werkt dan kindgericht en het is van belang het kind vrij te laten exploreren en ontwikkelen.</p> <p>Daar waar nodig kun je, als pedagogisch medewerker, voorzichtig de ontwikkeling stimuleren maar het is belangrijk te blijven aansluiten bij het kind.</p> <p>Daarnaast kun je tevens vanaf een leeftijd van 2,5 jaar voorzichtig opbrengstgericht gaan werken door het kind, daar waar nodig, te sturen in de ontwikkeling.</p> <p>Met <i>Pravoo 0 – 4 jaar</i> wordt de opbrengst van het ontwikkelings- en opbrengstgerichte werken in kaart gebracht waardoor er vervolgens weer aangesloten kan worden bij de (individuele) ontwikkeling.</p>
<p>Inhoud</p>	<p>In <i>Pravoo 0 – 4 jaar</i> staan verschillende ontwikkelingsaspecten centraal. Deze komen overeen met de vier ontwikkeldomeinen: taalontwikkeling, rekenontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling en de motorische ontwikkeling.</p> <p>Ook zijn er ontwikkelingsaspecten die niet onder deze ontwikkeldomeinen geschaard kunnen worden. Dit is zijn de onderdelen 'eten en drinken' en in Deel B nog extra het 'zintuigelijk waarnemen (visueel)' (onderdeel 18) en 'toegevoegd' (onderdeel 20) (zindelijkheid en slapen).</p> <p>In het systeem wordt er gescoord middels het aanvinken van de ontwikkelingsperiode waarin het kind zich bevindt. Door middel van het signaleringsvlak kan direct worden gezien of er mogelijk sprake is van een vertraagde ontwikkeling.</p> <p>Rapportageoverzichten zijn ook te downloaden. Wanneer een kind twee (of meer) keer in een signaleringsvlak heeft gescoord kan er een begeleidingsplan gestart worden (in het systeem).</p>

	Daarnaast kan bij de overgang naar de basisschool het toegevoegde overdrachtsformulier worden ingevuld.
Aspecten taalontwikkeling	<p>In onderdeel A (0 – 2,5 jaar) komen de volgende aspecten naar voren: taal (algemeen) en taal (woordenschat, apart).</p> <p>In onderdeel B (2,5 – 4 jaar) komen de volgende aspecten naar voren: verstaanbaarheid, woordenschat en zinslengte.</p> <p>In onderdeel C (VVE 2,6 – 4 jaar) komen de volgende aspecten naar voren: woordenschat (woordgebruik), complexere woorden, articulatie, vloeiend en verstaanbaar vertellen (inhoud en taalkwaliteit), gesprekje voeren, vragen stellen, boekoriëntatie, verhaalbegrip, functies geschreven taal, relatie geschreven en gesproken taal, kritisch luisteren en rijmen.</p>
Aspecten rekenontwikkeling	<p>In onderdeel A (0 – 2,5 jaar) en B (2,5 – 4 jaar) komen geen aspecten van de rekenontwikkeling aan de orde.</p> <p>In onderdeel C (VVE, 2,6 – 4 jaar) komen de volgende aspecten naar voren: vormen, lichaamsdelen, tellen, getallen, rekenbegrippen, sorteren en rubriceren, kleurenkennis, inhoud en plaatsbepaling.</p>
Aspecten sociaal-emotionele ontwikkeling	<p>In onderdeel A (0 – 2,5 jaar) komen de volgende aspecten naar voren: afscheid, initiatief, activiteit, communicatie, contact met andere kinderen, relatie met leidsters/medewerkers, welbevinden, ontwikkelbaarheid, regelgedrag en persoonskenmerken.</p> <p>In onderdeel B (2,5 – 4 jaar) komen de volgende aspecten naar voren: initiatief, afscheid, werken (instructie), taakgerichtheid, kwaliteit (werken), spelen (speelduur), spelen (kwaliteit), spelen (samenspel), kring (luisterhouding), kring (deelname), contact met andere kinderen, contact met leidsters/medewerkers, welbevinden, ontwikkelbaarheid/leerbaarheid, regelgedrag, persoonlijkheidskenmerken en redzaamheid.</p>

<p>Aspecten bewegingsonderwijs</p>	<p>In onderdeel A (0 – 2,5 jaar) komen de volgende aspecten naar voren: voorkeurshouding, grote motoriek en kleine motoriek.</p> <p>In onderdeel B (2,5 – 4 jaar) komen de volgende aspecten naar voren: grote motoriek en kleine motoriek.</p>
<p>Werkwijze</p>	<p>Hoewel rapportage niet op speciale momenten (op basis van de leeftijd) plaats hoeft te vinden wordt er toch aangeraden vaste scoringsmomenten te kiezen, verspreid over het jaar. Dit kunnen bijvoorbeeld januari en juni, mei en november of april en september zijn. Hierdoor ben je niet altijd bezig met het scoren maar alleen op bepaalde momenten. Afhankelijk van de leeftijd wordt deel A of B gescoord. Op groepen waar gewerkt wordt met de VVE-doelen kan ook onderdeel C worden gescoord. Per observatiepunt wordt aangevinkt waar het kind zich bevindt in de ontwikkeling. Afhankelijk van het signaleringsvlak en eventuele scores hierin is er sprake van het opstarten van een begeleidingsplan. De signaleringsvlakken zorgen voor directe terugkoppeling aan de pedagogisch medewerker. Per observatiecategorie is er een extra handleiding beschikbaar waar wordt uitgelegd wat het onderdeel inhoudt en waar je op moet letten. Rapportageoverzichten kunnen daarnaast ook worden gedownload (en uitgeprint) om de ontwikkeling te beoordelen. Ook is er de mogelijkheid om een groepsoverzicht te downloaden.</p>
<p>Aanwijzingen voor registratie</p>	<p>De observatiepunten worden gescoord middels het aanklikken van de vakjes waardoor er een 'groen vinkje' zichtbaar wordt. In het systeem zijn duidelijk de signaleringsvlakken zichtbaar. Hiermee signaleer je een mogelijk vertraagde ontwikkeling. Er wordt gesteld dat wanneer een kind een eerste keer in een signaleringsvlak scoort er nog geen sprake is van noodzaak. Bij meerdere keren kan er gedacht worden aan speciale begeleiding/stimuleren van de ontwikkeling. Een begeleidingsplan kan dan worden opgesteld (mogelijkheid in het systeem). Uitspraken over de ontwikkeling doe je pas nadat je twee keer met het systeem de ontwikkeling hebt gescoord om zo het kind de mogelijkheid te geven om zich te ontwikkelen zonder direct oordeel.</p>

	Bij het beoordelen kan onderscheid gemaakt worden in kinderen met een ontwikkelingsachterstand, gewenste ontwikkeling of ontwikkelingsvoorsprong.
Aanwijzingen voor hulp bij gesignaleerde problemen	Er is de mogelijkheid om binnen <i>Pravoo 0 – 4 jaar</i> een meer ontwikkelingsgerichte begeleiding te starten middels een begeleidingsplan. Binnen het <i>Pravoo-systeem</i> wordt, voor eventuele ontwikkelingsachterstand, geadviseerd dit te doen wanneer een kind twee keer in het groene signaleringsvlak heeft gescoord.
Opmerkingen	<ul style="list-style-type: none"> • Mogelijkheid tot aanvulling eigen opmerkingen in het daarvoor bestemde opmerkingenveld; • Per observatieonderdeel een aparte handleiding beschikbaar; • Handleidingen beschikbaar bij begeleidingsplan maar ook voor kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong; • Mogelijkheid voor het maken van groepsoverzichten (evt. ook geanonimiseerd); • In de handleiding vind je ook vijf basistechnieken voor de omgang met jonge kinderen; • Overdrachtsformulier is in het systeem opgenomen; • Mogelijkheid tot vervolg BSO; • Mogelijkheid tot rapportage naar ouders.

DEEL 3: Kindvolgsysteem voor kinderen van 0 tot 4 jaar (Pravoo)

Tabel met analyseresultaten op SLO-doelen

Legenda:		
■	=	aanwezig
◻	=	gedeeltelijk aanwezig
□	=	niet aanwezig
n.v.t.	=	niet van toepassing

Taal

(INHOUDSKAART AUGUSTUS 2020)

Mondelinge taalvaardigheid		
Woordenschat en woordgebruik	Uitbreiden van de receptieve woordenschat	◻
	Uitbreiden van de productieve woordenschat	■
	Gebruiken van nieuwe woorden in andere situaties	■
	Gebruiken van steeds meer verschillende en complexere woorden	■
	(Nieuwe) woorden vormen	■
<p>Toelichting <i>Het item 'uitbreiden van de receptieve woordenschat' is gedeeltelijk gescoord omdat in Pravoo 0-4 jaar wel veel aandacht is voor woordenschatontwikkeling, maar er wordt voor geobserveerd op de ontwikkeling in het gebruiken van woorden. De ontwikkeling van het begrijpen van steeds meer woorden wordt niet expliciet benoemd of geobserveerd.</i></p>		
Spreeken <i>Vloeiendheid, verstaanbaarheid en grammaticale beheersing</i>	Uitspreken van alle klinkers en medeklinkers in een woord, zoals ook onbeklemtoonde lettergrepen en alle achter elkaar staande medeklinkers	■
	Klanken vormen met het Nederlandse klanksysteem	■
	Zinnen vormen	■
	Vertellen op een begrijpelijke en verstaanbare wijze	■

	Beschrijven van iets of iemand uit de eigen omgeving met gebruik van losse woorden of eenvoudige zinnen	■
	Uitvoeren van eenvoudige, korte spreektaken met het doel om te amuseren of informeren	■
<i>Non-verbale communicatie en visuele ondersteuning</i>	Gebruiken van gebaren en mimiek om boodschappen te ondersteunen	☐
	Vertellen aan de hand van (zelf meegenomen) materiaal	■
Toelichting -		
Luisteren	Ontwikkelen van verhaalbegrip	■
	Luisteren naar en begrijpen van uitleg over activiteiten en taken	■
	Luisteren naar en begrijpen van instructie(-s)	■
	Luisteren naar en begrijpen van een verhaal (eenvoudige chronologische structuur met korte zinnen)	■
	Luisteren naar liedjes en versjes	■
	Luisteren naar eenvoudige voorstellingen, belevenissen van volwassene of kind	☐
	Luisteren naar en begrijpen van gesproken tekst op radio, tv en internet	☐
	Samenvatten van wat wordt verteld	☐
	Evalueren van wat wordt verteld	■
Toelichting <i>'Samenvatten van wat wordt verteld' is gedeeltelijk gescoord omdat het in Pravo 0-4 jaar gaat om het navertellen van het verhaal en niet om het samenvatten.</i>		

Gesprekken voeren	Gesprekjes voeren met de leidster en/of een ander kind	☐
	Uiten van een mening en deze vergelijken met de mening van anderen	☒
	Beantwoorden van verschillende type vragen met korte taaluitingen en eventueel ondersteunt door gebaren	☒
	Stellen van vragen om ergens meer over te weten te komen of hulp te krijgen	☒
	Kennismaken met enkele gespreksregels	☒
	Gebruiken van gebaren en mimiek om gespreksbijdragen te ondersteunen	☐
	(Spontaan) reageren op een ander kind of de leidster	☒
<p>Toelichting <i>Het item 'gesprekjes voeren met de leidster of een ander kind' is gedeeltelijk gescoord omdat het in Pravoo 0-4 jaar gaat om het reageren op of vragen stellen aan. Dat is niet echt een gesprekje.</i></p>		

Aanvankelijk lezen		
Leesplezier	Ontwikkelen van leesplezier vanuit een rijke leesomgeving	☒
	Meeleven met prentenboeken (leesbeleving)	☐
	Genieten van voorgelezen versjes, gedichtjes, rijmpjes of verhalen	☒
<p>Toelichting -</p>		
Oriëntatie op verhaal en tekst	Bladeren door (prenten-)boeken	☒
	Ontdekken dat illustraties ook een verhaal vormen	☒
	Herkennen van (bekende) veelvoorkomende pictogrammen	☒
	Herkennen van verschillende vormen van schriftelijke communicatie uit de eigen leefwereld	☒

	(Mondeling) reageren op 'tekst' met blijk van herkenning, waardering en eigen mening	☐
	Ontdekken dat er verschillende soorten schriftelijke bronnen zijn	☒
<p>Toelichting <i>Het item '(Mondeling) reageren op 'tekst' met blijk van herkenning, waardering en eigen mening' is gedeeltelijk gescoord omdat het in Pravoo 0-4 jaar wel gaat om het uiten en vergelijken van meningen, maar niet in relatie tot een reactie op tekst.</i></p>		
Fonemisch bewustzijn en alfabetisch principe	Spelen met klanken (fonemen) en symbolen	☐
	Bewust worden van klanken in woorden	☐
	Spelen van spelletjes rond taal	☒
	Ontdekken van relaties tussen klanken en letters in een speelse context	☐
	Ervaringen opdoen in rijmen	☒
	Herkennen van symbolen	☐
<p>Toelichting -</p>		

Aanvankelijk schrijven		
Oriëntatie op geschreven taal	Interesse tonen in geschreven taal	☒
	Ontdekken dat tekens gebruikt worden om iets te vertellen	☒
	Ervaren dat tekenen en tekens mogelijkheden bieden tot communicatie	☒
	Naschrijven, stempelen of typen van letters en woorden	☐
	Spelen met letters en woorden	☐
	Verschil ontdekken tussen 'schrijven' en 'lezen'	☒

	Verkennen van schrijven (krabbels), vooral via tekenen, krabbelen, letterachtige vormen, letter-/tekenreeksen	■
Toelichting -		

Taalbeschouwing		
	Op speelse wijze bezig zijn met taal	☐
	Bewust worden van het eigen taalgebruik	☐
	Bewust worden dat je over taal kunt praten	☐
Toelichting -		

Rekenen-wiskunde
(INHOUDSKAART DECEMBER 2019)

GETALLEN: Getalbegrip		
Telrij	Noemen van namen van telwoorden	■
	Opzeggen van stukjes telrij (akoestisch tellen)	■
Toelichting -		
Hoeveelheden	Tellen van kleine hoeveelheden	■
	Synchroon tellen	■
	Leggen van één-op-één relaties door voorwerpen aan elkaar te koppelen, bij elkaar te leggen of te verbinden	☐
	Vergelijken van kleine hoeveelheden 'op het oog' of door gelijke rijtjes te maken; en vergelijken van grotere hoeveelheden met groot verschil in aantal 'op het oog'	■
	Omgaan met begrippen rond hoeveelheden	■
	(Her)kennen van kleine groepjes (2 of 3) zonder tellen	■
	Nadenken over de functie van tellen en de betekenis van telwoorden	☐
	Nadenken over begrippen als (heel) veel en (heel) weinig	☐
Toelichting -		
Getallen	Herkennen en benoemen van enkele cijfers en getallen	■
	Verkennen van cijfers en getallen die in het dagelijks leven gebruikt worden	☐
Toelichting -		

Relaties tussen telrij, hoeveelheden en getallen	Ontdekken dat getsymbolen, tellen, telwoorden en hoeveelheden iets met elkaar te maken hebben	☐
Toelichting -		

GETALLEN: Bewerkingen		
	Ervaring opdoen met optellen en aftrekken door steeds een voorwerp (of persoon) erbij of eraf te halen en te beseffen dat het eentje meer of minder wordt	☒
	Ervaring opdoen met het 'eerlijk' verdelen	☐
	Omgaan met begrippen rond optellen, aftrekken en verdelen	☐
Toelichting -		

METEN EN MEETKUNDE: Meten		
Lengte, omtrek en oppervlakte	Vergelijken op lengte	☒
	Voorwerpen sorteren op basis van lengte	☒
	Omgaan met begrippen rond meten	☒
	Vergelijken en ontdekken van tegenstellingen en omgaan met begrippen daarbij	☒
	Meten van eigen lichaamslengte	☐
Toelichting -		

Inhoud	Vergelijken op inhoud	■
	Ervaring opdoen met inhouden door vullen, overgieten en leegmaken	■
	Ervaring opdoen met begrippen rond inhoud	■
	Vergelijken en ontdekken van tegenstellingen en herkennen van begrippen	■
Toelichting -		
Gewicht	Ontdekken en onderzoeken van wat zwaar, heel zwaar en licht is en deze begrippen herkennen	☐
	'Tillen' en 'wegen' van verschillende voorwerpen en vergelijken wat zwaarder is of het zwaarst en wat lichter is of het lichtst en deze begrippen leren herkennen	☐
	Ervaring opdoen met meten van gewicht met informele 'weeginstrumenten' en maten	☐
Toelichting -		
Tijd	Verkennen van de indeling en het verloop van de dag (dagritme) en de namen voor de verschillende momenten.	☐
	Navertellen van gebeurtenissen in de juiste volgorde	☐
	Gesprekjes voeren waarin begrippen voorkomen die te maken hebben met tijdsbeleving en tijdsbesef	☐
	Ontdekken van de functie van een klok	☐
Toelichting -		

Geld	Omgaan met (en imiteren van) kopen, verkopen en betalen	☐
	Kennismaken met geld (munten en biljetten) en ervaren dat het een betaalmiddel is	☐
	Ervaring opdoen met begrippen rond geld	☐
Toelichting -		

METEN EN MEETKUNDE: Meetkunde		
Oriënteren in de ruimte	Ervaring opdoen met meetkundige begrippen	☒
	Vertellen over situaties en voorwerpen en waar deze zich bevinden	☒
	Gesprekjes voeren over concrete voorwerpen en situaties die niet direct zichtbaar zijn (voorstellingsvermogen)	☐
Toelichting -		
Construeren	Construeren met vrij constructiemateriaal	☐
	Construeren met meetkundig constructiemateriaal en ook nabouwen	☐
	Ontwerpen van mozaïek- en kettingpatronen	☐
	Construeren met papier (vouwen) en op papier	☐
Toelichting -		

Opereren met vormen en figuren	Onderzoeken van eigenschappen van voorwerpen en op basis van een eigenschap sorteren (classificeren)	☒
	Onderscheiden en benoemen van meetkundige vormen	☒
	Spelen/experimenteren rond zon en schaduw met vormen en figuren	☐
	Experimenteren met spiegels en spiegelen	☐
Toelichting		
-		

Verhoudingen		
	Experimenteren met verhoudingen	☐
	Gesprekjes voeren over verhoudingen	☐
Toelichting		
-		

Verbanden		
	Omgaan met symbolen en pictogrammen in een dagplanning	☐
	Samen experimenteren met het maken van een beelddiagram	☐
Toelichting		
-		

Sociaal-emotionele ontwikkeling

(ONTWIKKELINGSKAART NOVEMBER 2022)

Emotionele competenties		
Zelf (zelfbeeld)	Ontdekken van gevoelens en emoties van zichzelf	■
	Ontdekken van de eigen kwaliteiten en krachten	□
	Ontdekken van verschillen tussen zelf en ander	■
Toelichting -		
Zelfsturing (zelf-management)	Grip krijgen op (eigen) gevoelens	■
	Bijsturen/stoppen van ongewenst gedrag	□
	Uitvoeren van eenvoudige opdrachten en/of doelen	■
Toelichting -		
Relaties (sociale vaardigheden)	Plezier beleven in het omgaan met een ander	■
	Spelen naast of met andere kinderen	■
	Ontdekken wat het vraagt om in een groep deel te nemen	■
	Open staan voor oplossingen bij conflicten	□
Toelichting -		

Sociale competenties		
De ander (besef van de ander)	Open staan voor de emoties van een ander	□
	Deel uitmaken van een groep	■
	Inschatten van het gedrag van een ander	□
Toelichting -		

Morele competenties		
Kiezen (keuzes maken)	Maken van een keuze	☐
	Zelf willen doen	☒
Toelichting		
-		

Bewegingsonderwijs

(INHOUDSKAART DECEMBER 2021)

Balanceren	Lopen in balans	☒
	Rijden in balans	☒
	Glijden in balans	☒
	Zitten in balans	☐
Klauteren	Met handen en voeten steunpunten zoeken bij het klauteren	☒
Springen	Afzetten om te springen	☒
Over de kop gaan	Om lengteas draaien en stoppen	☒
Zwaaien	Meebewegen tijdens de zwaai	☐
Toelichting -		

Mikken	Bal met vaart wegspele	☒
	Gericht rollen of werpen	☒
Jongleren	(Over-)rollen dat de bal goed ontvangen kan worden	☐
Tikspelen	Weglopen van een tikker (pakker)	☐
Toelichting -		

Bewegen op muziek	Bewegingen maken op muziek	☐
Toelichting -		